

ROSENIERNES HISTORIA

FÖRSÖK TILL AROSENIERNES HISTORIA

(Gösta, Janne, Sophia)

Påbörjad av Gustav (Gösta) Arosenius, f. 2/10 1773, d. 2/9 1793

Oevre posthume. **Begynt 1791 d 30 juni.**

Det Allmänna dediceras denna skrift som aldrig kommer under dess ögon.

Det är vissa perioder af vår lefnad som minnet tillägnar en synnerligt förtjusande skapnad. Det är endast nöjen, det är blott njutande man ser och detta canonicerande af vissa tidsskiften liksom meddelar sig åt hvarje ting som med dem haft någon gemenskap, alt är heligt och såsom ifrån en annan verld och ju mer man aflägsnas från sådana tider ju mer helgas de i varje inbillning. Det är Barndomstiden, det är innan förklaringen af en inbördes kärlek, det är ibland tie vickor man bland utvalda vänner tillbringar på landet, efter långligt utmattande af verldsbulltet, det är sådana tider som intaga ett så högt rum i vårt minne.

Påträngda af detta surrsurr bland människorna, invecklade i tracasserier, tröga och sysselsatta kommer man så sällan att återlevva dessa stunder. Det sker vid mötet af en vän som deltagit i våra känslor, det sker vid en enslig promenad, aftonstunden, en sömlös natt, men man återkommer snart mulen till sig sjelf och det närvarande och suckar hemskt: det är förbi!

Mina syskon! vi ha alla ärfarit detta. Jag för att litet varagtigare äga det där ensamma nöjet att tänka på de förra tider och på de förra år ville teckna några drag till att föreställa de perioder som för mig äro så ljufva och det blir vår historia. - Våra öden ha redan varit nog omskifteliga för att förtjena skrivas och de intresserar åtminstone oss. (Här skulle passa förträffligt att tala om min oskicklighet.) Hvad jag önskade att här kunna utföra vore utvecklingen af vars och ens character efter de säkilta omständigheter som värkat på dem och sedan att ni ej kunde säga att jag ej skämt bort det sköna med att beskrifva det. Det är ett missöde som jag nog fruktar.

Vi har alla någonting gemensamt i vår character som vi redan i brist af andra uttryck påfunnit att kalla aroseniskt. Det är, om jag ej bedrar mig en

viss ärlighet, en finare känsla af vackert och skönhet, en driftighet då det kommer an på nöjen, litet högmod och en oändelig smak för Romaneska händelser susande bäckar och fordom uti vår allmänna jämna syskonkärlek. Den letar efter exempel. Vi få fånga oss af att alla vara dugliga, och om ingen just fått genie superieure, så är dock ingen som ej är litet öfver allmänheten. Jag talar sanningen och jag talar den utan att rodna.

Syskon! vi behöfva ej blygas för det att vår Far sjelf brutit sig vägen till sitt ämbete. Det är en förtjenst som jag skulle önskat mig om ej ni vore mina älskade. ~ Med hvad rörelse böra icke vi se en usling om vi ihågkomma hur vår Far barfotad för andras dörrar med sjungande anropat om gifmildhet. Hvilken uppmuntran vid egna svårigheter att han tagit sig igenom långt värre, än som kockpojke uppehållit sig emellan Scholterminerna och än undervisande andra hvad han för ett år sedan lärt! Det händer nog medelmåttiga snillen att på denna nog banade väg draga sig fram till ett stånd öfver deras födelse, men att vår Far värkligen af naturen drogs till det han blef, det tror jag mig kunna påstå.

Vi ha blott sett honom i hans mognaste år, men för att döma af en Gubbes character huru han varit som yngling fordras att ha lefvat nog för att sett ynglingar bli gubbar. 16 års condition på ett och samma ställe torde nog vara ett charactersdrag, och en långvarig förlåfning ifrån studentår med en flicka utur samma hus torde visa att hans barn icke så alldeles tagit sig sjelfva sin lättroddhet för kärleken. För öfrigt, icke skämades för Christi Evangelium att med gerningarna visa sin öfvertygelse, gafs honom i ynglingaåren namn af Pietist. Jag kan ej nu utbreda en min tanka om detta namnet är vackert eller efter allmänhetens fördom vanhedrande, men det tror jag vi alla önska att om det tänkesätt i Religionsvägen vi kände honom för är Pietisteri, vi då måtte hinna till samma sect. Men nog talat om en tid från hvilken inga anecdoter öfverlevva. Vår far blef magister, blef Präst, engagerad vid Scholstaten, den nämde förlåfningen fullbordades, alt inom tid af år. Man har berättat mig om den lyckliga lefnad detta par ägt och det var synd den så snart skulle brytas af hennes död. - Detta är kanske biomständigheter i vår Historia; men det är mig ljuft att tänka på alt det som angår en far, den jag vördar och högaktar äfven så mycket som medborgare, som jag älskar honom som upphovet för mitt lif, Ack alt för snart borttryckta!

Men låt oss njuta de glada drömar och jag vill flytta mig till den tid innan vi föddes för att se in i en lång framtid och njuta en skugga af lycksalighet då jag under många oafbrutna år får se min far jämte oss.

Jag nalkas nu till dig wördnadsvärda Mor för elfva barn! måtte dina dagar bli många och lyckliga och intet besvär numera öfverkomma din ålderdom dem du så väl utstått. Född i en famille som i födelsen ärfver rörlighet, hetta och häftig imagination, hade hon lefvat i sina föräldrars hus bland sina många syskon tills hon trädde i brudstolen. Hon har fått en sådan uppfostran som då var vanlig i allvarsamma och förmögna borgarhus, där man af en mor lär sig hvad som fordras att vara nyttig och genom en liten tids pension i Stockholm resten för att synas. Vi känna inga anekdoter om hennes ungdom mer än det att hennes smak varit för tysta och Landtnöjen, hon aldrig velat stå i boden eller fara på marknader. - Att döma efter den dotern som redan tycks så mycket likna måtte hon ej varit känslolös för kärleken, men till oss är ej kommen mer än en enda intrigue och den obetydlig: Götens frieri.

Låt vara att ej den där romaneska ynglingakärleken knutit föreningen emellan vår far och mot, var den dock ganska lycklig. Caractrerna voro ej lika men lämpade efter varandra och bandet emellan dem var säkert starkare och fastare i längden än om de ett halft år suckat, sen förklarats, hemligen brevväxlat och intriguerat för bröllopet.

Vi födda af detta äktenskap kunna aldra minst döma om det var försiktigt af vår far att då gifta sig, nog af det skedda. Han hade ej annat än extraordinarie lön, men hans outröttliga flit, Pensionairen och prenumeration på morsarf skaffade tillgångar. De hade ej varit gifta ett år då Pehr föddes 1758. Nu äro vi inne på den långa banan vi ännu trampa och hvars slut ännu upväntar flere tider, men det är ingenting att tala om Lindåret utan vi låter Anna Stina födas (1759) 1½ år efter och åter efter tu år Abraham (1761). Det är kanhända nog omständigheter i de aldräförsta åren som värka på människans framtida character men hvilken granskare är nog skarpsynt för att urskilja dem och deras värkningar? Men man behöver ej vänta länge för än detta kommer i bättre dager. Man vet huru första barnet merendels handteras ock jag tror inga föräldrar kunna undantagas som icke bedragne af nyheten ymsom klemat för mycket med sitt första barn, uppfyllt alla dess

begär, ymsom straffat men ofta mindre för fel än för att tillfridsställa sig sjelfva i den öfvertygelsen att de ej skämma bort barnet. Det är också en observation som ofta nog sannas att äldsta barnen äro capriciösa som naturlig följd af en sådan uppfostran. Pehr har varit ganska snäll som barn, man talte om honom i sällskaperne, han efterskickades för att roa hela lag, och hvar och en tyckte om att se Rectorns Pehr dansa efter sin Barnsång. Se här roten till den vanité och det värderande af omdömen som i längden blef ett drag i hans character. Dansandet förbyttes i pukslageri och med detta upphörde han ej att roa allmänheten för än vid 10 à 12 år, en ålder då man annars merendels är ganska tråkig. Det skedde af en löjlig orsak. Gossen efterskickad vid alla calas, blef alltid väl trakterad och hemkom flere gånger ej utan sitt lilla rus. Gubben begynte finna detta anstötligt och hans vänner rådde honom att låta pukslageriet uphöra. Det skedde. Hos en annan skulle en sådan vana redan kunna vara nog inbiten för att återkomma. Men det var nu ej farligt. Annars fick han vid sex år flere gånger stryk för en olägenhet som man ej då viste komma af en sjukdom och det tror ingen hvad oförtjänta risbastur värcka på barns sinnelag. Också redan i dessa späda år viste han prof af detta välgörande hjerta som sedan så utmärckt dess character. Det är skada att vi ej hafva alla sådana drag qvar som det, då han gaf åt en tiggegässe sin hvetebrödsfrukost-smörgås.

Om Anna Stinas barndom tillstår jag mig känna altför litet. Jag skulle tro att af hennes lekande med Biskopens fröknar som skulle få tufsa till henne efter behag komit en liten dependence af förnäma, att af det hon fick vara med kära Mor i hushållet kommit hennes hushållsagtighet och då hon alt från barndomen haft små att sköta har hennes ömma kärlek för sina syskon upkomit. För öfrigt utan att vara organiserad med de häftigaste känslor, och utan någon som väckte dem, är det naturligt att hon skulle blifva utan dem för det där fina vi säga oss sentera i kärlek, vers och naturens skönhet.

Abraham! Jag vill ej komma ihåg det hiskeliga om dig jag vet skall flyta utur min penna innan historien slutar. Jag kan då ej med en opartisk och oskadad känsla se på din barndoms öden. Jag ville försöka att draga täckelset för det jag vet af din framtid och blott anse det för mörka aningar men - - ve den sitt öde vet, han kan ej hoppas mer. Hvad vi känna af hans barndom är hans gamla Sara som så utomordentligt klemat med honom och tillfridsställt hans minsta begär och bland annat för

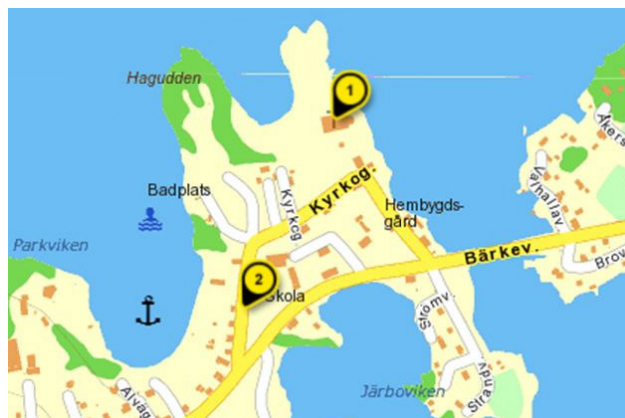
att ta af Anna Stina och Pehr hvad de fått för att ge Abram. Nyttjat det sköna skälet att de fått mycket de innan han blef född. Jag vet att de lärda neka medfödda begrep, likväl förefalla omständigheter som svårigen synas låta upphöja sig utan dem: men det må nu vara härmed huru det vill: från spädate år röjdes hos denna vår bror en oöfvervinnerlig smak för sjövattnen: vid 4 år, om han saknades, var man säker att finna honom vid vattnkaret med sina små båtar, och mer än en gång hade han fallit uti utan att där af afskräckas. – Han var ej mer än 2½ år gammal då Daniel föddes 1764, som i sina första år var pirig, gnällig och klen. En tid dunkel af en far åkommen mjeltsjuka och en långvarig och svår mors sjukdom går jag gärna förbi. Lyckligtvis förvaras sällan minnet af sorgliga tidepunkter, åtminstone anser man dem med en nögdare blick efter de äro förbi.

Nej den som skall skriva Aroseniernas historia blir tillräckligt sysselsatt med att uppteckna barns födelse och läsaren får icke hvila för än han med Biskopen och hela Scholstaten skall stå fadder åt Agnes Maria 1767 och åter efter tu år åt Johannes 1769. Redan på 11 år ha vi upphunnit talet af 6, som ändå ej vill säga stort. Agnes förföljd två gånger af kopporna som ock skadade litet hennes ögon var danad att bli qvick och därför afhållen, begynte hon snart att bli näsvis. Johannes gick i kålten och åt välling, då en hufvudsaklig förändring skedde i våra öden. Vår far som de fläste af dessa åren haft blott vicarielön vid Scholen i Westerås hade endast ett par år haft full lön som Rector då han kom på förslaget till Sörberckes Pastorat. Också förut hade han haft förslag till ett par andra hederliga lägenheter och därvid ej saknat de röstägandes förtroende, men särskilts omständigheter hade hindrat honom att få dem. Nu för att ej sitta i vägen för sina ämbetsbröders befordran sökte han detta, och det berättas att det skett så oförmodat att ej min mor vetat det minsta af det förrän han nedkom från consistorium och under skämt berättat sig vara på förslaget. Apparencerne voro ej de bästa men socknen tyckte så om hans goda gåfvor att han enhälligt blef kallad att bli deras kyrkoherde. Althittills hade han haft många Pensionairer i huset utom alla somgingo dit och dän och det är obegripligt hur min mor stått ut som ifrån första stund hon blef gift dragits med så mycket egna och andras barn, svärmor, och många af fars fattiga släktingar till på köpet. Annars är det kanske mindre nyttigt för egna barn i ett hus att där äro främmande, åtminstone är det frästelse att lära sig squallra. En troupe tågade nu af från Westerås bestående af far och mor, Pehr

som nu var på 14de året, hade hunnit långt nog i scholen, redan såg efter flickorna, var passionerad för hästar, ville ha fina manchetter och åt gärna grädda i skafferi. AnnaStina 12 år, såg sig rätt sällan i spegeln, ville grädda pankakor, bära Johannes och hälsa på cousinerna i stan. Abraham, 10 år, envis och tjurug, oförskräckelig, kunde sitta en dag med en läxa i Gramattican. Daniel, 7 år, liten och better gret för sina klutar. Agnes 4 år höll i natträcken på kära far och ville se målningar och Johannes som var 2 år. Och innan min far och mor varit en månad i Sörbercke välsignades de åter med en liten CajsasLisa 1771 som straxt fick alla ortens herrskaper till fadder. Herr Löfving följde med som informator för gossarnas, en yngling som också genom flit och skicklighet dragit sig up ifrån låg födelse till gymnasium. Ännu föga policerad och med nog sträfva grunder i education.

Söderbärke kyrka

Sörbercke_ - Jag tror nog att den förtjusning vi finna i detta ställe och alt hvad därmed har gemenskap till en del är orsakad (kommer) af de nöjen vi njutit där, men också en främmande med känslor intages af hvad Naturen gjort för att göra stället vackert. Det är ingenting som man så litet kan skriftligen ge begrepp om som utsigter och det är därför jag slår utur sinnet en föresats jag hade att här beskrifva Sörberckes belägenhet. Det kan också vara onödigt då förmodeligen ingen kommer att läsa detta som icke känner den fullkomligen. Nog af: vatten, uddar med lummiga träd, holmar, ängar somliga flata och andra med löfskog, gården, kullar med åldriga granar, kyrkan så skönt belägen, berg,, en liten okonstlad trädgård med höga täta rönnar och en och annan häck, alt detta och mera möter ögat i Sörbercke prästgård.

Det är med naturens skönhet som med musique, det fordras öfning och jämförelse för att sentera dem, men om också i början vi ej funno alt det vackra här, har vi i längden med saknad däraf nog fått ärfara det.

Grekerna hade sin tideräkning af Olympiska spelen. I vår historia är det ett annat slags spel som kan utmärcka tidpunkterna. Vaggmusiquen tystnade aldrig. CajsasLisa var ej stort mer än årsgammal då Inga Dora (1772) tog vid. Hon efterträddes efter ett år af Gösta (.1773) och denne åter fick efter lika tids förlopp matas och skrika ikapp med Johanna Sofia (1774). På samma sätt som den fruktbara jorden hvar år lämnar sina brukare nya frugter eller som visse flitige auctorer hvar år lägga ett nytt arbete under prässen så ökades ock vi -åriligen med en till.

Dessa år voro bedröflige af missväxt och smittsamma sjukdomar men det förra märktes ej på vårt bord. Sokenns herrskap och inspectorer voro tämligen säkra att om söndagen få middag i prästgården, som då var full vid bordet af dem, i

köket af deras drängar, på yttra gåln af deras gammalmodiga equipager och stallet af deras väl upprustade hästar. Utan att skryta voro våra föräldrar ganska gästfria, utan att göra calaser, och under det min mor skar och delade sina stora köttstycken hölt min far up målron med sina beskedliga gäster. Anna Stina såg efter hvad som fattades och vi suto vid -lilla bordet och hade roligt med våra små sn-riga kusiner. Eftermiddagen dracks café och öl ur en silfverkanna och herrarna rökte hvar far dock ej gjorde dem sällskap, ty han rökte ej mer än sina två pipor hvar mårgon. När främmandet farit gick min far och mor merendels om det var den årstiden med hela sin famille ut och spatserade till sina gården och ängar och när vi då hemkommo samlades vi alla barnen i fars kammare att läsa aftonbönen och sedan ibland afhöra fabeln om lärkan och hennes ungar eller någon dylik historia. Detta är målningen af en söndag och sådana voro de mäst alla tills min fars död, om icke med den skilgnaden att mot slutet af hans lefnad främmande var litet mindre.~ - Farten till kyrkan skedde öfver sjön, om sommaren i en stor båt, då far sjelf var styrman, och som altid skulle ut när det ringde 3dje gången och far ropade: om bord . Gossarna måtte vara klädda eller ej, hvarföre de ock ofta kommo nedspringande med jackorna under armen och manchetterna, nattkappan och halsduken i hand. I en sådan ställning lærer Lars Erson funnit Pehr då han försäkrade att han stog i bar skjorta när vi for. Efter jag kommit att nämna denne må det vara tillåtligt att med några få drag teckna honom, hvars namn är som ett monument af den lyckliga tiden. Det var en gammal dräng, som var qvar efter min fars företrädare, envis, better och led ibland, enväldigt bunden vid sina bruk och fördomar, skrabbug i bröstet, oduglig till alt hvad slögda heter, och vanligt brukande hyperboler i sitt tal. Likväl som denna beskrivning är torrare än Lars Erson själf, hänviser jag läsaren till Daniel som fullkomligt kan visa honom och hans värksamhet, då hian gjorde 4 ting på en gång.

På dessa år slutade Pehr sin cours i Westerås skola den han lämnade 1773 för att under herr Löfvings eller dåmera Löfvenii upseende resa till Upsala. Abraham och Daniel hade ock på dessa åren bevistat skolan och ansenligen tilltagit i odygd, icke just i brist af stryk utan snarare af det retande sällskapet i drängestugan hvars stora brasor om vintern nödvändigt måste bevistas och där man utom en dagkarls¹ föreläsningar emot sill och bulla uti konsten att kåla milor eller en annans²

¹ Överstruket Per Hermanssons

² överstruket Pehr Bengtson

berättelse om sina öden och Lars Ersons skräckhistorier hade tillfälle till inhämtande af tillräckligen grofva termer och ord. Och vare det huru det vill, ord väcker begrepp. Det vore för vidlyftigt att berätta alla deras legender och skälmycken, som likväl oftast äro mer lustiga än elaka. Jag skulle likväl rätt gärna införa dem alla om de blefvo så smakliga att läsa som de äro att höra berättas.

Pehr inträdde i verlden (man kan väl kalla det så att han kom till Upsala ,åtminstone är det en större spher än hemgårds) han inträdde där med häftiga passioner som ännu voro föga vana at kufvas, ett det bästa hjärta, smak för vällefnad, och maklighet, åtrående att behaga och vana att utan svårighet få alla behof tillfredsställda, med mycken eld och qvickhet, känslor snara att väckas och försvinna, ett det bästa och till välgörande mäst danade hjärta och ovan vid någon svårighet vid sina behofs tillfridställande, och fars kärlek för honom gjorde att han ännu länge häruti blef oförsökt. Det visade sig nu snart att hans härrskande passion var kärleken, och den lyckligtvis så platonisk att han i flera år älskade en -flicka som knappt kändehonom. Hos honom är det temperamentet som af sig sjelf väckte känslorna, och om icke denna hans passion varit, som då lärde honom känna de finare och ädlare känslor, torde vi ännu de flesta varit utan smak på den raffinerade kärleken, åtminstone är det visst att han väckt den först och få af oss hafva så eldigt temperament att det kunde väcka sig sjelf.

Anna Stina nalkades nu den ålder då blodet börjar löpa fortare kring och flickan känner en tomhet i sin själ och den nödvändiga regeln värcka, *det måste vara två*. En ung cavallier i soknen gjorde henne sin cour och hon kunde ej vara aldeles känslolös igen, ehuru hennes temperament höll detta inom de strängaste gränсор, och det var kanske mer ett tycke än en passion. En gouvernant som antogs för henne torde föga influence ha haft på hennes character. De andra barnen är föga ännu att tala om: Agnes fortfor att bli qvick och näsvis, Jannes litet galtug, Caren better, Dora mäpta otumplig som barn, Gösta yr och Janna envis och förståndig. - Famillen fick efter 4 år tillökning af en Carl Fredric (1778) men då var redan flere förändringar skedde.

Pehr hade redan i 2 år haft condition i Upsala hos Professor Ihre och fick där tillfälle att allt mer och mer förvärfva sig verld och kunskaper. Abraham hade fått följa sin medfödda böjelse för sjön, sen

han förut flere gånger gjort försök att klifva up i masten på skutbåtarna hemma. Sen han kastat sin grammatica i sjön med hälsning att han komme snart efter och seglat öfver sjön på ett bräde med en stör i hand och mera dylikt. Han gjorde sina första resor_1777 som påjcke och ehuru föräldrarnas mening endast var att låta honom försöka för att afskräckas så fastän han slet mycket ondt hade han redan för mycket högmot att afstå från det han en gång företagit sig. Daniel hade nu ock börjat bevista Akademien i Upsala och herr Lövvenius som nu blifvit mycket förändrad och policerad reste till Stockholm att ta emot en condition. Johannes hade ock nu börjat resa till scholen i Westerås under anförande af Scheringsson, en ung gymnasist af fattig härkomst, hederligt hjärta, redigt hufvud och grundlighet men egna maner och sätt att uttrycka sig. Ett Granskning som vi ock nu fick bidrog icke allenast till många flera nöjen utan värckade ock på characteren hos flere af oss. En famille af hederligt stånd, Brukspatron H³....., som hvarcken voro nog rika för att icke vilja lefva med oss eller nog fattiga för att icke rätt gärna se främmande. Gubben ärlig, munter och vettig, var ett roande sällskap för far. Ibland spelte de Verkehen om 2 styfver och satte in för alla sina barn och säkert måtte något olyckligt kast förebådas deras skilsmässa då de spelte sista gången. De hvila nu båda i det tysta men deras minne åtföljes altid af berömelse. Frun var minst associabel och aldeles för fåfång för vår alvarsamma mor. Deras son en petitmaitre gör icke eller något upseende i vår historia. Men Agneta den äldsta dotern, som hade mycket vett, nog känslor och ett icke obehagligt utseende blef ett mål för Daniels första låga, som gjorde honom en helt annan menniska. Förut ohyfsad och på väsen till utsväfningar fick han nu på en gång början till sina lyckliga convarsations- gåfvor, och dessa stränga moraliska principer som utmärckt hans character. Den yngre flickan vig och capricieuse skulle bli AgnesMarias förtrogna och ingen vicka kunde de vara utan att brevväxla. Afståndet var blott en half mils den vackraste väg och när aftnarna var vackra möttes vi på promenader och gjorde dessutom vanligen besök en gång i vickan. Om vintern gick det lätt att komma dit för gossarna på skridskor och de drogo då flickorna på kälkar. Daniel var naturligtvis den förste af partiet också för det detta sätt att färdas var hans favoritnöje (näst jaga) och han äfven excellerade i konsten. När Pehr och Abraham var hemma gjorde de ock gärna sällskap den förra efter han altid gärna var kär i någondera af flickorna, och den sednare ville

³ Heijkenskjölds

ha föda åt sitt förakt för son som han försäkrade än aldrig förtjänt sig ett par halfsolor sjelf. Vid namnsdagar gjordes inbördes atrapper och hvar och en tid medförde nya nöjen. Intriger som vi stundom måste bruka för dem ökade deras värde, ty far försäkrade ofta att den här Wanboresan föll honom **altför oläglig för**; och ofta finge) vi **såfva på saken**, som var det samma som afslag. Jag har kanske varit nog vidlyftig om denna saken, men den utgjorde den tiden den betydligaste delen af mina äldre syskons nöjen och jag Uppehåller mig så gärna vid denna lyckliga tiden. Den hastar nog ändå till sitt slut.

Således framgick tiden roligt och nöjdt utan särdeles förtretligheter. Ibland kunde väl gossarna begära för ofta penningar till Upsala; eller rasta för fritt med pigorna i bagarstuga; eller de små vara elaka, få stryk och sitta på skampallen. Ibland kunde väl komma någon **vånhäppa** på kalffvar och ankungar eller någon piga snatta ur skafferit (det hände dock aldrig mer än en gång) men dessa förluster botades och förglömdes med dagen. Värsta allarmet var om "Malingsbofrun (det förnämsta herrskapet i socknen) kom oväntad - och då kunde väl gossarna lunka af åt Myrängen om de ej var klädda, eller Gösta krypa bakom fars klädhängare tills han tog på kofta. - Men voro de väntade stodo alla barnen upställda och klädda tillreds och kanske någon af dem gick i porten och stälde sig krok- ryggit en half time innan de kom. - Nyckelknippor och mortlar slamrade i köket; och Pehr skyndade sig att ha de finaste krås och manchetter innan Abram och Daniel kommo. Men Gummans frikostighet ärsatte på sätt och vis den stora dependence vi satt os uti af henne. När Pehr blifvit magister kom han dit och blef informator och därigenom blef nödvändigheten att krusa och complimentera snart en vana.

En gång eller flere om året gjorde föräldrarna en resa med någon af barnen till en fars ungdoms och bästa vän, som hade ett pastorat 5 mil ifrån oss. Det är rart att se 2 så ärliga och bottenvänner bland gammalt folk som de värligen voro. Och så åtföljde de hvarandra i döden. Men låt oss icke än tänka därpå. Ännu återstår något att uppteckna.

Sedan Lövvenius blifvit magister kom han in vid scholverket i Westetås och jag tror väl att vår far bidrog något därtill. Han vistades mellan terminerna hos oss, och som han i 10 à 12 år varit som barn i huset, tycktes det ock att han borde bli det. Så snart han blifvit präst och såg sig utsigt, ehuru aflägsen, till utkomst, tillböd han sitt hjerta

åt vår äldsta syster (1731) och det emottogs. Det är ingenting intressant att berätta om deras kärlek, ty den var icke romanesk och ärfarenheten bevisar att det ofta är lyckligast. Emedlertid försöktes styrkan af deras trohet då deras förlåfning måste vara i 4 år och min far. hant ej se slutet på den.

Mina föräldrar som sparde ingenting för sina barns upfostran antog en symamsell för den yngre flickorna. Mamsell L- som väl hade många goda egenskaper, men tillika vande dem vid en malice emot annat folk som de sedan måste arbeta sig, från. Merendels var den favorit som hade mästa nyheterna att berätta. Hon var där i 4 år och 1783, det allmänna afskedsåret reste äfven hon.

Abraham hade redan varit några år till sjöss och gått igenom de värsta graderna då det föll honom in att gå i utländsk tjenst 1780. Vare sig af nyfikenhet eller kanske ock någon liten harm öfver det far bett honom göra redo för hvad han förtjänt eller af andra orsaker - Han föresatte sig det - och hans föresatser voro oryggeliga. Kriget brann i full låga emellan England, Frankrike och America, och han hastade dit mästa farorna voro och som vi icke hörde några nyheter ifrån honom trodde vi honom död.

Daniel, rafinerad af den omnämnda kärleken (ehuru han ej kunde vara lycklig i den ty hon var äldre) började skaffa sig kunskaper så snart han fick vett - och sentiment - Han emottog en rätt förmånlig condition i Roslagen och flyttade 1782. Hans bortresa var första upträdet och ingången till våra många och svåra afsked. Vi följde honom till vägs en halv mil. Med grufligaste känslor rycktes vi ifrån hvarandra, men icke blott syskon rördes af detta afsked. Hans gamla trogna jagtkamrat, den redlige Anders Person, sade att han burit upp personalierne efter sin egen mor men icke gråtit som då, och när vi hemkommit såg vi Scheringsson sitta en timme på en gårdsgård vid ett kalt gärde mitt i vintern. Tiden botar småningom sådana förluster men dessa efterföljdes af nya. Brukspatron H-s och mamsell L.- flyttade straxt därefter från orten och tårar runno till öfverflöd men de voro blott ett förebud till de mera giltiga detta år skulle utgjutas.

De andra barnet framlefde sina dagar hemma och uppfostrades till dygd och Gudsfruktan. Redan för några år ,sedan (1778) hade Göstaf råkat för en olyckshändelse som kanske för livstiden skadat hans hälsa och redan då ofta låfvade att försätta hans unga lif till ett bättre och sällare. Vår far

älskade botaniquen och på sina promenader sökte han inplanta smak därföre hos sina barn. Det värckade lifligast på Carl Fredrik ehuru då blott 5 år och det skaffade honom äfven vår fars sista välsignelse då han vid dess sotsäng inkom med örten *Guds hand* och fadren rörd utbrast: Ja Guds hand vare öfver Dig min gosse.

Ja - det står ej längre att uppskjuta. Vi nalkas alt mer och mer den rysliga perioden då vi ej mer hafva någon far. Men det är förlåtligt om jag hastar att överfara ett så bedrövligt tidskifte. Gud vet hvilka orsakerna voro att hans altid oavbrutna hälsa så snart skulle nedslås. Efteråt uptäncker man altid några men de blifva också altid obehagliga att uppteckna. Endast åtta dagar föregick hans sjukdom dess slut och blott 2 eller 3 hölls han vd sängen. Ingen omsorg spardes för dess vederfående, men försynen i sin Gudomliga wishet fann icke godt att se till dess makas ymniga och heta tårar, dess små barns oskyldiga böner som i enskildt andagt upsändes och dess församlings allmänna uprigtiga förböner för sin lärare. Det grymma slaget träffade - och det var den 24 juni 1783.

Andra perioden

Alla systrarna voro borta vid en brunn i socknen. Blott den äldsta var hemma dagen för dödsfallet. Pehr ensam (utom de små gossarna) var hemma för att få hans sista välsignelse, tillsluta hans ögon och vid hans sotsäng låfva att han skulle välja det stånd vår far helst önskade, nämligen hans eget, men den lugnare stund på hvilken han låfvade för honom uptäcka, för honom allena, en sak af vigt och hemlighet, den kom aldrig och i detta lifvet blir vår nyfikenhet otillfredställd i den saken. Aldrig kan jag, glömma den rysliga pressning mitt unga hjerta undergick då jag om morgonen därpå kastad på en stock, med ögat vändt åt de af missväxt härjade åkerfällt såg den vagnen hemkomma som förde mina systrar, stumma och förstäckade af bedröfvelse. Visst voro vi yngre ej ännu i stånd att känna hela tyngden af vår förlust, men naturen sjelf talade i våra bröst och vi voro ej känslolösa. Himmlen vete bäst hurudant vårt öde blifvit om han tillåtit vår far lefva, men det är säkert att flere af oss då ej haft så goda utsigter som de nu har.

(Här slutar anteckningarna av Gösta Arosenius, fortsättningen till en början skriven av Johannes (Janne) Arosenius, född 5/4 1769, död 10/12 1848

Pennan är fallen ur Din hand. Du ädle, som började skrifva Aroseniernas historia ,Du öfverlevde ej arbetets fullbordan, men Dina syskons kärlek öfverlevde Dig. Tidigt slutades Din mödas dag. Ditt rum bland oss skall ej upfyllas, Ditt minne aldrig dö i våra bröst. Högt var Du af oss alla älskad i lifvet - nu sörjd, begråten och med välsignelse nämnd. Man har valdt mig att fullföljt Ditt Oevre Posthume. Jag vill göra det för att med min svaghet bevisa och uphöja Din stora kraft i Snille, Din förmåga at tekna det sköna. Sanningen styre min penna.

Ja - den första perioden af vårt lif slutades med vår Fars död d. 24 juni 1783. Huru förändrade, huru dunkla voro icke nu våre utsigter i framtiden. Vår Mor, tröstlös och öfvergifven! Wi alle_war efter sine år kännandes vår förlust. Hela socknen, alla grannarna, togo del i vår sorg. Begravningsanstalterna blefvo nu de första at tänka. Ack hvilken grufvig occupation som vanligen följer på själens värklöshet straxt efter Dödstimman! En fru, vårt förnämsta Socken Herrskap, som gjort vårt hus mycket godt, kom ock andra dagen och medförde sorgkläder nästan åt oss alla, och äfven bistod vår Mor med penningar, ty denna tiden af året kunde ej vara mycket Kontanter inne. Wi voro nu hemma alla utom Abram och Daniel; den förre var ännu ej återkommen från sin 5-åriga sjöresa och den senare hade condition i NorrTelge. Vår far hade sjelf utsett sitt hvilorum; han bisattes en afton sent, och Pehr inneslöt sig ensam i kammaren och påskrufvade locket. - O Gud - då han bars utur gården - den stunden är evigt oförgätlig. Wi rodde öfver sjön till kyrkan. Fyra söner var behjelplice at bära honom till grafven. Den yngste 5 år, Gösta 10, Jannes 15, Pehr 24. De stegen voro oss tunga ty vi kände vår förlust, äfven den yngste utaf oss. Begrafningen skedde sedan den 10 Julii med anständig heder, bevistad utom af flere släktingar och socknens ståndspersoner af de bäste bland allmogen. Likpredikan, sången, alla närvarandes tårar - alt gjorde denna scen sorgligt högtidlig. Och sedan hemkomne från kyrkan at se mor och 5 systrar i en soffa med denna drägt som sjelfva Döden upfunnit att predika om sin grymhet.

Sedan nu det mästa bråket var förbi med begrafningen och en simpel enfaldig grafvård var uprest öfver vår fars stoft börjades med husets revidering. Kr.Bef. Koersner, vår släkting, bistod därvid vår Mor och hans outtröttliga möda därvid skall alltid af oss med tacksamhet nämnas. Beklagligtvis voro skulderna större än tillgångarna.

Orsaken därtill var ej misshushållning, vår Far var ingen slösare, men aldrig gick eller någon hungrig från hans hus. Ett stort och talrikt hushåld, gossarnas upfostran i Upsala och Westerås, svåra missväxtår, och gammal gäld från de åren då Sal Far lefvde i Westerås med knapp lön, voro allt mycket naturliga skäl till husets tillstånd. Vår Mor hämtade nu efter sista stvrkan att bära sin saknad, att utreda huset, och att betala alla fordringsägare och utrusta alla barnen som från denna tid i vida werlden skulle söka sitt hem och äntelig at genom sparsam hushållning bereda sig sjelf en fristad på sin ålderdom.

Allt detta har ock skett med bestånd från den hand som tusend ömhetsprof mot ett af hårdhet delar. I juli månad, en postdag, då nästan alla ankommande bref voro sorgebetygelser och deltagande, fick wi från Götheborg den så oväntade som. till tårar rörande tidningen at vår bror Abram dit ankommit. Sedan länge hade wi ansett honom död, ty under de 5 år han nu sist varit ute hade intet bref från honom kommit fram. Och i augusti månad, en söndags middag kom han sjelf hem, Oförgätliga ögnablick! Wi alla svartklädda sprungo emot honom på gården och med den högsta känsla af glädje och sorg, af hänryckning kastade oss i hans armar. Han såg ut som en Engelsman med svart rundt hår och nedkammad lugg, mörk och förfärlig och härdad af de motgångar han lidit. Efter en stunds hämtning, ty hans manliga hjerta bävade vid åsyn af sina, många små svartklädda syskon, kastade han sig i vår Mors famn och sköljdes af hennes tårar. I hennes hjerta stridde sorgen af en förlorad make och glädjen af en återfunnen son, med en nästan rasande häftighet och scene så oändelig sällsynt rörde både oss och alla närvarande till tårar. Han gick sedan in i Sal Fars bokkammare, som ännu var orubbad, i den kammaren där han och wi alla af vår vördade Far emottagit förmaningar till dygden, och fått de första intrycket af Gudsfruktan. Dit gick han ensam - och hvad i hans hjerta då föregick, kan ingen annan döma än den som från hans öden, med hans character återkommit och funnit en fars rum evigt tomt. Han kom ut, blek och nästan förtviflad och gret manliga tårar.

Denna dagen är en af de märkligaste i Aroseniernas historia af de lika intryck som hans återfinnande hade på oss alla, Wi voro alla nyfikna at höra hans öden. Han talte om dem i korthet såsom man kan och vill minnas framfaiert ondt; at han rest ut från Götheborg med ett Swenskt skepp i full öfvertygelse at gå i utrikes tjenst, at han verkställde detta upsåt ved ankomsten till

Bordeaux, där han på ett franskt skepp tog tjenst och gick till Amerika, at han sedan under Amerikanska kriget ömsom varit i amerikansk, fransk och hollensk tjenst, blifvit fången af engelsmän, tjenst på engelska skepp, bevistat flera sjöslag både större och mindre, varit illa sjuk på öhn St. Thomas i Wästindien där håret gått af honom och där han fått sitt svarta knorliga amerikanska hår, at han förvärvat sig ett hederligt capital hvarmed han dref handel på de särskilda platser han kommit, slutl. förlorat allt då i början af 1783, då han var på ett amerikanskt skepp som en engelsk fregatt jagat på land och uppbrändt. Freden slöts straxt därefter med Amerika och då återgick han med en fransman till Bordeaux och därifrån till Götheborg och efter så många öden, utståndna faror, arbete och elände återkom nu i vårt hus lika fattig som han utgick. De mindre anecdoter af hans historia, sina kärlekshändelser m.m. talte han sedan om efter hand. Men något wiktigt i hans olyckor, något oändeligt grymt som han lidit, förteg han evigt för oss, förmodeligen efter han därmed skulle oroat oss för mycket. Hans character var nu mognad och svarade fullkomligen emot hans barndoms inclination; Het, sensée, determinerad, oförskräckt, i botten ärlig. svag för könet, och med den varmaste kärlek för sina syskon och sonlig vördnad för Mor. Hans många olyckor hade vist nu återgifvit hans hjerta känsla af religion, som han tillstod sig en tid ha förlorat. Han behöfde ock nu väl den hvila han njöt i Sörbärke hela hösten. och vintern, och under denna tiden få råka alla de vänner och släktingar, som på så lång tid nästan blifvit honom okände.

Directeur Hülphers i Westerås emottog Johannes i sitt hus under scholterminerne. Scheringsson, dess informator, som hölt mycket af Johannes, var emot at han skulle längre vara i Westerås och föreslog Upsala ---och at af egna medel, som likväl ej voro många därtill bidraga, men hans project gillades hvarken af Mor eller Magister Löfvenius; och därför reste Johannes till Westerås och Scheringsson blef informator för Gustaf och Carl-Fredrik. Till julen 1783 Samlades alla Arosenierna hemma i Sörbärke. Daniel hade ännu condition i NorrTelge och var nu fullkomligen stadgad, excellerade på viol, var redan egare af alla de goda umgängesgåfvor, det lyckliga och jämna lugn i caractere, den Gudsfruktan och sann dygd som sedan följt honom genom hela lifvet.

Det var en osäglich glädje för var Mor att nu se oss alla elfva under ett tak, som under Sal Fars livstid icke händt mer än en gång. Syster Anna Stinas

förbindelse med Löfvenius, nu ConRector, var nu afgjord. Pehr hade ännu condition på Malingsbo ett ställe passande hans undergifvenhet af de förnäma, Agnes var redan så förfinad af läsning och sitt naturliga goda snille at hon förstod de artigheter som vår vice pastor gjorde henne och fattade äfven en hemlig böjelse för honom; Carin var wacker, tyckte om beröm, sqvallrade gärna, Dora tycktes redan ha Abrams envishet och liknade honom, hvariföre hon ock var hans favorit, Gösta började skrifva små anecdoter, utdrag af historien och hans djupa förstånd syntes redan i sin utveckling: men hans svåra sjukdom i bröstet, som fastän han hostat upp nötskalet, ej ville aftaga, hindrade honom att deltaga i alla de uptåg hans år och lynne annars kunnat gifva. Johanna var ordentlig, arbetsam, och förståndig och Mamsell Landéns favorit; Calle ännu knapt ur barnkammarn var alltid snång men visade hog för botaniquen. I allmänhet tycktes de yngre syskonens barnaår icke vara så ägta slyngelaktiga som de äldres. Så långt hade nu hela skaran avancerat i förstånd.

Innan jag faller Ridaun för detta tragiska år, må jag nämna en tid däraf som fått namn af den Reuterborgliga. Knappt var Sal Far död för än flere sökande anmälte Sig till pastoratet. Det händer så i alla stånd, alla ämbeten, alla handlingar, från regenten till arftagaren at människorna trängs på hvarandra som hafsvågorna, intaga de bortflyddas rum tills de sjelfve, lika desse, förlora sig i en och samma jord. Denna lag bjuder äfven i naturens rike, i sjelfva grafven där ena stoftet multnar undan för ett annat nyss tillredt åt förgängelsen. En prästänka och en conservationsplan äro vanliga följeslagare i detta land. Men at i vårt hus förena dem vore en ren ursinnighet. En anhörig, af välmening för elfva barn och fattigt hus, hade redan vid Sal Fars dödstimma djupt uttänkt huru en passande man skulle komma på förslaget som kunde bibehålla Mor vid prästbolet. Efter flera intriguer i consistorium lyckade det äfven, sedan en annan förtjent man, af ömhet för vårt hus, afsagt sig ett namn på förslaget. Detta alt skedde utan vår Mors wettskap, utan at hon sett eller kände den föreställde personen..

Denne var en grånad caplan, som i flere år i Felsbro vid en god syssla, skrapat tillhoppa någon förmögenhet, såsom hans drygaste depencer altid bestått i ett godt aftonrus. Han var änkling, hade egna barn, var af ett elakt och stråft sinne, med dåliga ämbetsgåfvor och förlegade studier. -- Och denne hedersman var det då, som skulle träda i Prosten Arosenii ställe, som man för Mor, far för

elfva barn och kyrkoherde i en vidsträckt församling hvars minsta medlem visste at sakna vår Fars nit och vördade förtjänster. Vår Mor, ehuru ogillande hela denna tillställning, råkade dock härigenom i flera ledsamheter med allmogen, hvars blick ej kunde tränga sig längre än till likgiltigheter, hälst en af profpredicanterne vunnit af dem nästan fullkomlig Gudsdyrkan. Genom några bättre i församlingen, vänner till vårt hus, afstadsnade detta mummel småningom, och socknen fick till kyrkoherde den de ville ha, K.H. Wassenius, en man af förtjänster, hederlig character och utsökta ämbetsgåfvor. Jag har varit vidlöftig i detta ämne; men som det kostat vår Mor så många svåra stunder i en tid då nyss blifven änka hon behöfde stillhet för hjertat, må vidlyftigheten ursäktas. - Och därmed slutas då det märkvärdiga 1783 oförgäteligt äfven af de välfningar som stater undergått - -men mäst, mäst af vår familie ty våra egna hemöden intressera ändå altid mäst.

1784

Efter våra ljufva sammanlefnadsdagar i Sörbärke öfver julen reste de fleste af oss till Säter straxt på nyåret at hälsa på våra slägtingar, Koersnerfamiljen. Denna resa var i synnerhet märklig för Abram som då blef dödligt kär i C.H.K. en flicka af förträffliga talanger, ett nästan förtrollande utseende ehuru icke regelbunden skönhet, och ett hjerta värdigt änglars afund. När Abram blef kär, var det ingen flygeld som blänkte och försvann utan en känsla starkare än döden. - Ack Du värdige ädle - först med döden blef den ock släckt i ditt stolta bröst! - Pehr skulle nu bli präst, men blef uppskjutet till sommaren. Daniel återreste till sin condition, Jannes for till Westerås. - De andra voro alla hemma.

Ett bref som Dir. Hülphers fått från en handlande i Norköping, Hr Kuhlman, hvaruti proponerades at taga någon af gossarne i handel, väckte ej någon upmärksamhet förrän Abram, med nog kändedom at det duger vara köpman, väckte hågen hos Johannes at antaga detta tillbud. Han var nu i Westerås i schola, bodde i Hülpherska huset i hop med en liderlig bokhållare, hade ingen som såg efter sitt uppförande utan aldeles på egen hand. Det var därför ej underligt om hans eldiga temperament antog dens seder som var honom närmast. - O Gud - nära förderfvet var hans unga hjerta och hade aldrig stått att räddas om ej straxt om våren han blifvit skiljd från Westerås. Han for då ned till Skyllersta för at råka sin tillkommande patron; och just i denna tiden, i april, kom Abram dit hemifrån, för at ånyo från Götheborg gå till sjöss. Där sågos

desse bröder levandes för sista gången - De sågos ej mer - Eviga Försyn! hvad det är oss godt at tæckelset för vår framtid är satt af Dig - huru bittert hade eljest deras afsked varit.

Abram gick ut från Götheborg som öfverstyrman. Johannes blef gillad af sin patron, fick ordres at komma till Norrköping i Julii och for nu hem at bli utrustad af Mor. Pehr blef präst i Westerås pingsttiden, och for till Stockholm at mottaga adjuncturen i Clara. Hans hjerta, altid benäget at gjöra godt förledde honom redan i flere vedlöftigheter och hans smak för granna kläder hade redan skaffat honom några björnar ehuru Mor utredde honom med alla behof. Som präst var han värdig, älskad och snäll, hade goda studier, förträffliga embetsgåfvor - men dugde aldeles icke till financier. Johannes for i början af julii till Norrköping, följd till Skinnskatteberg af Mor, och några af systrarna, utrustad hemifrån med Moderlig ömhet i alt hvad han behöfvde och med respengar in i verlden. Som han ej på 7 år stort kommer at synas i vår Historia, må jag nämna några ord om hans character. Ömsint, ärlig och hederligt tänkande, hade den vanliga underbyggnaden af studier som hämtas i schola tillräcklig för det stånd han waldt, var eljest scholuger i umgänge och åthäfvor, spelte gärna kort, kunde väl tåla ett rus i lustigt sällskap, började redan rasa med flickorna och förstod sig väl på alla kärlekens skatter. Het och snarstucken som en geting, ville altid ha rätt, trodde sig väl sjelf - hade redan grunden till vår allmänna sällsynta syskonkärlek, lättrörd, smakade temligen väl det fina i Lutan och vers. Håg för handel hade han visat i schola då han dref stark commerce med knäck och gamla böcker (till och med sålde en gång i en bod en gammal psalmbok för 2 styfver).

Ett drag af Agnes och hans vänskap vill jag icke förbigå. Från vaggan hade de delat ljuft och ledt och voro mycket förtrogna sinsemellan. I Skinsberg vid afresan ville Agnes ge honom ett 6 marks stycke, det enda hon hade. Jannes hade samma tanke - och i sista stunden sprungo de efter hvarandra med penningen i hand, gråtande, och ingendera ville ta från an. Han reste följd af Mors välsignelser och förmaningar till det goda, och kom i ett hus, där husbonden, en rigonist, höll junkern vid arbete från morgon till qvälln, där han ej hade tillfälle at bland andra unga gossar utsväfva - fick kläder och föda och tillräcklig undervisning i sin väg. Här lemna wi honom nu, tills dess om flera år han åter råkar sina syskon och framträder på scenen.

Agnes fick anbud af Dir. Bäckes at komma till dem, som hon gjorde 84 års höst, nöjd at komma från Sörbärke. Hennes genie var redan i sin dag - hennes temperament hetsigt, fästade vid alla föremål, och såg hälst tingens mörka sida. Kärleken för G. som alt mer växte i hennes hjerta var ock ett godt motiv för hennes resa, såsom han bemötte henne med en inbunden list som evigt aldrig blir hederlig. Hon kom till Ählby till sin cousin och barndomsvän men hennes dagar blefvo icke så lugna som man väntade. Mannen en eländig gnidare, svartsjuk, snål, infam, förändrade snart sin fru till en ovanlig och olidlig köld mot Agnes den de ansågo som ett nådejon. O, hur bittert är det bröd som söker oss af en hand som känner välgärningar äfven i skyldighetens upfyllande! Hon var qvar där hela året. - Carin kom samma år till fru Loo i Westerås, också en släkting - och blef där i 6 år. - De yngre syskonen voro alla hemma. Den ädle Scheringsson tog condition i Upsala, och små gossarna fick en annan informator. Daniel blef collega i Westerås schola, en syssla som endast han kan bestrida utan at bli qväfd af scholdammet. Året framgick sedan utan särdeles märkliga händelser. Wi gå derfor vidare till

1785

förf av Daniel Arosenius

Observeras at Agnes icke förrän detta året om hösten kom till Älby - eljest alt riktigt sagdt. Detta år var för de fläste af oss lättsamt och roligt. Öfver nyåret voro alla de 4 äldsta Dir. Hülphers döttrar, Stina C. Hülphers, Macklin, Carin Westberg, Löfvenius och Daniel i Sörbärke. Samvaron där rolig och vänskapen knöts då så evig mellan Elsa och Agnes. - Anna Stina bröllop utsattes till sommaren och Ulla skulle kläda henne till brud. - Våren gick fram under Mors byggnadsomsorger vid Nohr, där hon af Yx Smeds Anders (ett namn här endast märkligt) köpt plats åt det sedan så interessanta Lugnet. Anna Stina skref och fick kärleksbref; Pehr predikade i Stockholm, Abram gick för öfverstyrman på kofferdiskepp, Daniel hörde läxor i scholan och var på god fot informator hos Abr. Hüälphers - ännu fri för kärleken. Johannes hade stad i Kuhlman's bod eller sprang ärenden, och de andra syskonen voro hemma utom Carin som fru Loo uptuktade. Om sommaren i Julii företogs en caravan af brudgummen (skulle bli), Ulla Hülphers, brudsäta, Carin, Daniel med Abram och Grave Hülphers till Löfvenii bröllop. Mötet kärt, artigt, gladt och mera rafineradt än vanligt. 3 dar före bröllopet skedde ankomsten, för at vara

väl i ordning, som alltid Lövvenius gerna vill, och nog begrips at Daniel gick straxt af till aspmora med sin kära Anders Person (En man värdig at lefva i Aroseniernas minne). 6 harar och 8 foglar sköto de på 1 dag till mamsell Anna Stinas bröllop. (om förlåtelse).

Bröllopsdagen kom Sven Petter Kullman ifrån Götheborg upp till en känbar hugnad för Mor och en heder för Brudparet. Lector Kraft täcktes äfven bevista acten. Talade om Biskopen etc. Pehr med sin discipel Arbin var äfven upkommen. Gubben Nordfors vigde med mycken ordentlighet i alla sockenherrskapernas närvaro. 2ne bröllopsskrifter presenterades. En tryckt af Per, den andra skrefven af Daniel. Dag efter dag framlopp i allsköns endragt, kärlighet och trefnad. - Blott en malheur, at brudsängen gick sönder. Medan de äldre (ibland hvilka snart sagt alla systrarna kunde räknas, ty små kärleksfunderingar sysselsatte alla utom Dora och Janna) dansade, spatserade, rodde, upvaktade Månan med härliga tal och sjöngo ömma visor, kifvade gossarne helt löst med Arbin om allehanda smått, som icke föll dem i smaken. Ibland annat märkes Göstas, Calles, Abrams och Graves anmärkning till honom at han måtte ha ätit något ansenligt, innan han fick en sådan buk. Hedda Koersner var med. Hon anstäck Ulla med den romaneska eld, som verkligen kom henne till pass. Agnes och de bägge bodde ihop. Vår sammanlefnad med dem var högst angenäm. Carin uptände Arbin med en grufvig kärlekseld af hvilken han tärdes dag och natt. Hon var ej heller kall därför. De skrefvo sina namn på en ruta i nya salen och den lärar sitta där än. Per var kär i Ulla och slet mycket ondt. Göthen gick och lurade. Agnes stal sig till och ge honom sina ögnakast och Scharf, gossarnas informator, sof oroligt för Carins skull och sina bristfälliga händer.

Torde hända at Hedda var litet kär i Daniel. Detta märkes endast för ett upträdes skull emellan honom och Abram sedermera. Vist är det at Daniel icke tyckte om Hedda och ännu endast högagtade Ulla på afstånd. - Summa: Brud- eller ungfolket lefde hugnesamma dagar, gjorde och fick visiter, de äldre gossarne jagade, rodde och metade kräftor i flickornas sällskap, hvilka sydde eller läste eller sjöngo. Daniel säger at han för sin del aldrig lefvat så glada och sorgfria dagar. Men Ulla reste och han for med för at återtaga hästen. Afskedet vid Skarfven, som procurerade honom en öfverraskande kyss, drog honom med som en machine ridande bakom chaisen till den tvära backen upføre närmast Wik - och si den backen

har han altsedan kallat Ullas backe. Han red hem i gående och fann där alt så hvardagslikt och trögt, ehuru alla flickorna kommo ut emot och Magister Malmström hade ankommit.

Medea skulle upföras. Svarta kjortlar i svår mängd sammanfördes. Acten börjades helga händer uphöjdes, sammanslogos, utsträcktes, alt i bästa måtto och Agnes vann priset i Malmströms tycke, hvaröfver Göthen likväl icke yttrade sig. Men Mordarelskorna skulle äfven gifvas till efterpiece och dertill fordrades Caffekannor, thebrickor, koppar och slika mobilier, hvilka också riktigt ditburos, men tyvärr! blefvo quarstående till andra morgonen, då ett fasligt allarm upstod efter den outhärliga caffekannan, hvilken sålunda ådrog flickorna på A Stinas recommendation en härlig morgonläxa af Mor sjelf, sig till välförtjent straff och androm till varnagel. - Så obetydligt detta nu förefaller, så lustigt var det då, och derföre återkalla vi dessa små upträden icke utan löje ännu i denna stund.

Några alfvarsamma och verkligen högtidliga stunder ville jag väl också omröra, såsom aftnarna i Aspudden, natten vid Sal Fars graf och Kyrkudden som kanske var den sublimaste af alla om ej den fått namn af Ullas afton och således kunde föra Daniel för långt ifrån målet af denna beskrifning. - Nog af; vi voro mätte af njutande, sådant likväl som endast smakas af rena själar, och vi började längta efter göromål. Således inföll åter ett farväl, som gaf en electrisk stöt åt hela kedjan af vännerna och Carin kallade denna samvaron högtidsdagarna på Selma.

Lövvenius med sin Stranna kom ned till Westerås; deras lugna bo blef treffligt under de långa höstaftnarna. Alt gick sin gilla gång. Mor byggde på sitt Lugn, Agnes reste till Älby och hvar och en af oss gick på sin ort så nögd i bo som trygg i ro.

1786

I julhelgen var Daniel hemma och hade mycket lugna dagar i små flickornas och Göstas sällskap. Förslaget för Gustaf at på Dir. Hülphers bekostnad få med hans söner resa till Upsala och vara där vårterminen hade Daniel då med sig. Det antogs med glädje och Gösta kom med Calle till Westerås i slutet af Januari. , Carl stannade hos svåger Lövvenius och Gustaf följde Daniel till Upsala. Där träffades Agnes redan i slutningen af sitt förnedringstillstånd. Per kom med Arbin till Upsala och bodde ihop med Daniel och hans gossar. Inga särdeles händelser, om ej de för

(resten saknas. Slut Daniel)

(Fortsättning N° 7 af

Johanna Sophia Arosenius, gift Indebetou, efter 1818)

Det var sommaren 1786 som min mor, med tårar af saknad och tacksamhet, flyttade från Sörbärkes Prostgård till det midt öfver sjön på öfra stranden upbyggda nya Hem, som sedan blef oss alla så kärt. Endast hennes två yngsta döttrar voro då hennes följeslagare, sedan Gösta och Calle redan i februari rest till Vesterås, skiljmassan från dem var en af de svåraste för hennes moderliga hjerta, som då måste öfverlämna åt andras omsorg deras upfostran som hon såg sig ur stånd att bestrida; också kunde hon aldrig utan djup rörelse tala om den dagen då de så spåda, synnerligen Calle, skickades för alltid ut ur sitt Fädernehus.

Snart efter vår bosättning i **Lugnet** kom Bror Daniel dit ledsagande hem Agnes, som på de sju månaderna hon varit hos sin Cousine, utdruckit dräggen af hela sin lefnad – ovärdigt bemött i alla afseenden, sjönk hon till modlöshet som många år bibehöll sig och alltför litet hade hon hämtat sig under de vickor hon tillbragt på Emani med Ulla Hülphers under sommaren. Egen eftertanke och vänners råd hade öfvertygat henne om nödvändigheten at ändra upförande mot Göthen - Alt för kort tid höll hon ut därmed, men då Agnes åter kände sin ömhet för honom upleva var han redan aldeles bortvänd från henne, troligen först af harm och sedan af den hos karlar vanliga obeständigheten så snart de med visshet se sig älskade.

De sidsta bedröfliga åren i Prostgården hade för vår mor varit upfylde af bitter saknad och bekymmer af många slag. Sedan hon nu hunnit få en fristad för sina återstående dagar, antog hennes sinnesförfattning mera lugn och hon drog sig mer och mer undan gamla förhållanden. Hennes lifliga och sanna känsla för Religionen verkade en aldrig svigtande förtröstan och undergifvenhet för alla skickelser - aldrig ålade hon oss häri något tvång, som så många föräldrar göra och mena sig göra gudi tienst därmed - vi fråga hur. Hon hämtade styrka i alla händelser af sann oskrymtad Gudsfruktan och det var hennes sätt at ingifva oss den - ej påtrugade hon oss sina åsigter, snarare afstyrde hon oss ofta från läsningen af de föräldrade böcker, till ex: Johan Arndts Sanna

Christendom, som voro för oss en död bokstaf, men som redan länge skänkt henne tröst och mod och Religieusa känslor.

1786 om våren skref vår moster, Prostinnan Åhrberg, och tillbjöd sig at taga den yngsta af oss i sitt hus, at upfostras med hennes döttrar; mitt namn, som var upkalladt efter hennes bidrog ock troligen till hennes val, ty hon kände oss ej. Dora som då var 15 år hade börjat önska sig ut i verlden; jag däremot var rädd för at skiljas hemifrån, och min mor ville äfven ogera lämna mig i främmande händer så tidigt; alt detta gjorde at Dora i mitt ställe beredde sig på denna omplantering i utländsk jord, som sedan verkade så mycket på hennes bildning och öden. Ännu mindre hade jag kunnat bibehålla något eget på den platsen och jag anser som en räddning att ha undvikit den. Min mor och Agnes följde Dora till Skyllerstad i julii månad - i många afseenden hade hon där trefligt och gladt, men moster Åhrberg var så litet sorgfällig om sina egna döttrars företag at det kan anses som en stor lycka, och ett bevis på den äldsta flickans Jeanettes förträffliga hufvud och omdöme, at de ej gingo aldeles förlorade, Dora undgick ej at under de 6 åren hon tillbragte där få en massa intriguer och fåfånga, som skadade hennes af naturen oegenlyttiga och stolta caractère, hvilken dock vid alla stora tillfällen var at räkna på. Hon var i stånd til försakelse af egna fördelar för at tjena sina vänner och kanske var det derigenom hon vann stort inflytande på dem hon lefde med. Detta välde förledde henne ofta at vilja styra för dem och med dristig hand ingripa i händelsernas gång.

1788

i Februarii gästade i Lugnet en Caravan af syskon och vänner som stodo i det mäst intrasslade förhållande till hvarannan - Abram som denna vinter sof under sotad ås ville se vår mor i sitt nya hem; han hämtade med sig från Götheborg vår unga släktinge, Matsen, en älsklig men vek yngling; från Stockholm Bror Pehr med två disciplar och Carl Nordfors; från Säter Hedda (17 år) och Ulla Koersner (12 år). I Västerås hade de under resan passerat några dagar. Abram älskade Hedda Koersner med en passion hvars like jag aldrig sedt. Hon hade redan fått veta att Daniel som hon älskade var fästad vid Ulla Hülphers med ouplösliga band. Den sårade fåfånga var troligen den rådande känslan hos Hedda och den blef snart läkt af den beundran och hyllning som gafs henne af nästan alla karlar - mäst smickrades hon af det företräde Carl Nordfors genast gaf henne. Han var sin tids Alcibiade. - Abram anade detta och jag

minns de häftiga utbrotten af hans förtviflan - men Nordfors som var Abrams intimaste vän ställde honom åter tillfreds, sauverade apparencerna, och under de två åren som Abram sedan lefde och lefde endast i sin häftiga kärlek syntes ej Nordfors och Hedda närma sig vidare - dock var nu grunden lagd till en förbindelse som då den slutligen verkställdes ej gjorde dem någondera lyckliga.

1789

Kriget mot Ryssland utbröt detta år, men ingen af våra närmaste deltog då ännu däri och vår Famille var en af de få som ej led af den allmänna förbistringen. De ämnen som då lifligast oroade vår mor var Pers vådliga financer och svårigheten att få en passande plats för Agnes. Abram hade alltid den föresatsen at inrätta eget hushåll i Götheborg och där skaffa sin så älskade Agnes en fristad, men kriget förstörde sjöfarten och betog honom medel at bosätta sig. Många förslager för hennes antagande i andra hederliga hus misslyckades beständigt. Först 1789 om våren erhöll hon tillbud at komma i Major De Geers hus i Östergöthland, som gouvernant för två små flickor. Då hon med glädje antog detta tillfälle at sjelf besörja sina närvarande behof, kände hon djupt förlusten af de altför sorgfria dagar vi haft tillsammans. Gösta var i början af året hemkommen för at vårda sin alt mer aftagande hälsa, han var om våren nära döden, men ungdomen segrade ännu och så ofta fruktan för hans lif ej förskräckte oss hade vi de aldra trefligaste dagar tillsammans.. Midsommarn var för henne slutet af denna glada tid, hon fick pligter och mötte anspråk som öfverskredo hennes oupöfvade krafter. Dock är det just sådana belägenheter som stärka och förädla en god menniska.

Carl var i Göstas ställe kommen under Bror Daniels hand i Directeur Hülphers hus. Hans barndom var grymt behandlad af menniskor aldeles utan grannlagenhet som all Daniels broderliga godhet ej kunde ersätta - han led ock tidigare än andra skulle ha gjordt det af känslan at äta nådebröd - oberäkneliga äro verkningarna af denna glädjelösa barndom, och om hans uphöjda själ bildat sig med största framgång i denna hårda schola så är åtminstone jag alt för vek mot at kunna önska mina barn denna skärseld.

Under året 1788 började de egentliga förföljelserna mot Daniels och Ulla Hülphers kärlek som var så stridande mot alla convenancer. Hennes far synnerligen hade mycken fåfänga och trångt

hufvud som ingalunda kunde antaga et så tarfligt partie för sin älskade dotter, slägtens högmod. Hennes mor hade förträffligt både hufvud och hjerta men det dröjde ännu flera år innan hon kunde förlika sig med denna utsigt och endast hennes stora tillgifvenhet för Daniel segrade slutligen öfver svårigheterna.

Abram gick in vid flottan 1789 och bevistade slaget då Lilljehorn blef förrädare och gjorde Hertig Carls planer om intet. - Abrams harm var obeskriflig. Han låg sedan illa sjuk i Carlskrona, men gick åter ut 1790 på skeppet Enigheten. Det var under retraiten ur Viborgska viken d: 4 juli som detta skepp flög i luften. Hans stormiga lefnad upplöstes på rysligt sätt, men hans höga ande bröt säkert med triumf de jordiska band som den så otåligt bar. Vi erhöilo aldrig någon sannolik underrättelse om hans öde men Pehr, som då var i Finland tjänstgörande Präst vid Västmanlands Regemente, hörde knallarna af de splittrade skeppen.

 Enigheten	
Allmänt	
Typ	Linjeskepp
Historik	
Byggnadsvarv	Karlskronavarvet
Sjösatt	1732
Öde	Förlist 3 juli 1790
Tekniska data	
Längd	49,3 m
Bredd	13,1 m
Deplacement	2 000 ton
Bestyckning	66 Kanoner: 26 x 24 pund 26 x 12 pund 14 x 8 pund

Åtskilliga förändringar föregingo med oss andra under detta år. Gösta var i Upsala under vårtermin på Morbror Koersners bekostnad. Jag fick af Tersmeden en faddergåfva af 200 Rd för at komma i pension i Stockholm och derigenom bli skicklig till gouvernant. Carin kom då hem till min mor, ty mina försök at med mitt arbete förtjena något hade varit obetydliga men Carin dref till en verkligt

förvånande höjd sin flit och omtanka, så at hon till stor del underhöll hushållet med sin förtjenst. Dessa åren voro visst de bekymmersammaste för min mor, då alla äldre tillgångar voro uttömde och han blott hade en liten nödpenning innestående hos Koersner, hvaraf intresset jämte enkepenningen af stiftet utgjorde hennes enda säkra inkomst. Då var ännu ingen af hennes söner i stånd at bistå henne, men ifrån 1791 då Jannes etablerade sin egen handel var det han som egentligen understödde henne mer och mer.

Gösta kom då till en Rådman Vahlenberg (?) i Sala som informator. Pehr fick fullmagt på Rytterne Pastorat och blef formligt förlofvad med Andriette Bellander hvars hela beskrifning innefattas däri att hon var en vacker flicka. Således ej underligt at denna förbindelse ej höll stånd emot frånvarelse utan då Pehr reste up till Mora emot hennes vilja så förföll den så småningom och då förlofningen efter et år uplöstes hade bägge redan antagne suppleanter. Hans andra utkorade var Prosten Hartzells dotter i Skedvi. Svärmodern hade väl synnerligen valdt honom till måg och han hade lätt at bli kär i flickan som också var vacker men efter all anledning ville hon aldrig ha honom och åtta dagar efter den formliga högtidliga förlofningen lyssnade hon med största välbehag till en ung officers fjät. Hon led nog förföljelse af modren men efter några månader var äfven denna förlofning bruten.

Emedlertid lefde vi alla hvar på sitt ställe sträfvande med knappa tillgångar och särskilda pligter. Löfvenius var Rector med lön och med stor hushållning togo de sig fram. Daniel var ännu informator hos Hülphers och Collega, plågad af ovisshet om han skulle nånsin få äga Ulla. Hon var ståndaktig och trotsade sin slägts planer. Agnes var väl ej på sin plats hos DeGeers, där ingen förstod at bedöma hennes sanna värde, men dessa åren voro visst ej utan nytta för henne.

1791

Jannes började egen handel 1791 i compagnie med L.J. Söderberg. Således hade han nu fritt fält för sin verksamma ande men missledd af välmenande vänner förlofvade han sig med den han intet ville ha, Hedda Lindberg, en hushållsagtig men medelmåttig flicka, och trodde länge at han borde hålla ord – men olycklig han och vi alla som ägt stöd af honom om hon blifvit hans hustru . ~ Dertill fordrades en till kropp och själ så förträfflig och ojämförlig person som Lovisa Vidmark och henne älskade han ifrån dess tidigaste ungdom. –

Han kämpade mellan kärlek och påtvingad skyldighet till 1794, då det svaga bandet brast och Hedda gifte sig snart derpå med en dålig karl.

Carin sydde mössor och stycken till försäljning, hon var älskad af alla Herrskaper i orten och hade således upmuntran mellan arbetet – hon var säkert den mäst anspråkslösa af oss alla och således den älskligaste. Hon var också vackrast, sjöng bäst och var omtyckt af många, men en fattig flicka kan ej bli hustru åt en fattig karl.

Dora hade också åtskilliga sådana partier upgjorde men som alla blefvo till intet. Först var hon nästan förlofvad med en Eric Meijerhelm, som ej hade annan titel än den och som hade en tiondedel i en liten gård, Hammar i Askers socken – han var troligen en alldeles obildad och enfaldig karl utan duglighet och deras liasion förföll då hon 1791 råkade Eric Ulrik Nordfors i Sörbärke. Hon hade varit hans första kärlek, men då, från högden af sin 15åriga stolthet, sett ned till den oansedde ynglingen, som med sitt goda hufvud och litteraira kunskaper ej kunde arbeta sig från ett visst gancheri. Deraf tyckte jag mig alltid röija från, äfven då han blef officer och i nåd hos Gustaf d: III – men Doras fåfänga var högeligen smickrad af hans nu förfinade artighet och de trolofvade sig på Guds försyn. Hon såg ingen omöjlighet men E.U. Nordfors behöfde blott komma ur trollkraften för at se hela orimligheten af en förbindelse med en fattig flicka för honom, som med knapp lön och skulder, sträfvade at komma högt på den militaira banan. Han skref derföre et kanske kallt men förnuftigt bref till henne och bröt deras förlofning. Hon ropte ve! Och vi alla instämde i Chorus; Agnes redigerade et romaneskt svar och vi öfverenskommo at han var en niding. Kanske hade det stått i hans förmåga at verkligen förtjena detta namn men nu led han oskyldigt vårt hat. Han blef ej lycklig. Med Gustaf III förföll hans framgång – dessutom hade han den olyckan at länge lida af en gräslig sjukdom. Han blef gift, jag vet ej hur, med en anspråkslös borgardotter och ett par år derefter dog han i en obetydlig sjukdom, af ett dubbelt kräkmedel som han kanske af våda tog. Hans affairer voro naturligtvis högst usla. Sedan han tagit afsked som Capten vid gardet hade han försörjt sig med at tillverka blanksmörja.

1792

Doras sorg tror jag ej var rätt hjertlig och hans plats intogs snart af Abr. Robsahm, notarie i BergsCollegio, som 1792 om julen kom till Sköllerstad med C.G. Indebetou, då förlofvad med

Marie Åhrberg. Detta var en lättsinnig, godsint karl. Han höll vist upprigtigt af Dora, men på giftermål tänkte hon mera än han. Så länge han ingen annan syssla hade lefde de på hoppet, men då han slutligen blef Borgmästare, såg hon tydligt at han ej alfvarligt ville gifta sig. Han var under de långa åren bortförd af vällefnad, drycks-calas och courtoisi och efter vänners frugtlösa bemedlande upsade hon honom all tro och lydnad, men detta inträffade först vid slutet af 1790-talet ehuru jag utan afbrott fullfölgt hennes historia sedan 1791.

Jag tillbragte hela det året i Stockholm och kom julaftonen till Vesterås, sedan hem på några vickor och d: 14 mars blef jag gouvernante på Leri(?)stad i Skedvi socken åt Major Thornanders 2 döttrar, Gustava, 13 år och Hedda 9.

Calle utmärkte sig i Vesterås schola och gymnasium för flit och konskaper, men ock stolthet. Han bröt det sekelgamla oket som de äldre tyranniskt pålagt sina yngre camrater och redan då påbörjades hans fortfarande öde at älskas af några beundrande vänner och hatas af en mängd afunds-män.

Så lefde vi med få förändringar igenom 1792. Gösta som med preferance älskades af oss alla led alt mer af sin bröstsjukdom. Hoppet lefde dock ännu hos honom och oss alla. Han skref detta år ett förslag till sinnebilder som vant (??????). Kunskaper och en tidigt mognad lefnadsvishet ersatte hos honom kroppsstyrka och hälsa. Följande året flyttades vi likt schackpiecer; planerna utvecklades sednare .

Agnes blef antagen mer som vän än gouvernante hos Fru Tersmeden, men just under resan från Braxstad sade Söderberg henna at han önskade henne till hustru. Vi hade alla lifligt önskat det samma men Söderberg var en tid intagen af Doras bättre utseende. Hon hade då andra planer och dessutom ville hon ej tillstänga denna enda utsikt för Agnes som också slutligen blef hennes lott. Detta giftermål var aldeles utan romanesk kärlek men det blef ett af de lyckligaste med tiden.

1793

Jag kom till Braxstad efter Agnes. Besynnerligt at bägges vår framtid bestämdes under resan till detta byte. Jag såg Dan. Indebetou första gången i Sköllerstad midsommardagen 1793 och från den dagen voro vi intresanta för hvaran – men han var blott 21 år och jag hade sedt så många förbindelser förhastat ingås och med tårar brytas at jag med

största sorgfällighet sökte bevara mig sjelf för et dylikt öde då han vintern derefter öppet sade mig sin sanna kärlek. Hoppet om hans beständighet lefde dock i mitt hjerta och uppehöll mig under många svåra händelser. Till och med tror jag at denna nya osägligt glada känsla betog sorgen sin bittraste smärta då jag förlorade Gösta, min aldra förtroligaste vän jag dittills ägt och på hvars värde och ömma kärlek jag ännu ej kan tänka utan tårar. Jag sörjde honom visst äfven då så djupt at jag ej kändt något dylikt förrän 1818 men at jag ändå ej förtviflade det tackar jag min nyfödda tillgifvenhet för Daniel och kanske äfven den spänning hvari jag hölls af tunga pligter och aldeles odeltagande menniskor omkring mig

Dora flyttade den hösten till Berkenhof med Marie Indebetou. Calle blef informator hos Prosten Groth i Svärdsjö. Så tidigt fick han börja at ansvara för sig sjelf och andra.

Det var d: 2 sept: 1793 som Göstas ädla ande lemnade sin bräckliga jordiska hydda.

1794

Daniels och Ullas bröllop skedde ändtligen 1794 och han blef sina motströfvige svärföräldrars käraste måg. Deras väg hade dock sina törnen. De måste ha gossar i Pension för at kunna lefva och flera andra omständigheter pröfvade deras mod och ståndagtighet. Osäkert anser jag om de ej bägge någon gång ångrade sig.

1795

Med 1795 ingick et år fullt af förändringar för oss. Jannes var ändtligen säker på at få äga Lovisa Vidmark. Agnes stod brud d: 23 mars hemma hos min mor. Pehr tillträdde Ryttern, han hade åter haft en fästmö, Prosten Svedelii dotter i Mora, som död, och nu hade alla hans vänner hvar sin flicka utsedd åt honom, men han sjelf var altid obeslutsam. Carin tillbragte sommaren i Norrköping hos Agnes och blef då bekant med Carl Svartz, en rik, overksam och egoistisk menniska – hennes sorglösa munterhet intog honom och hans syster, Fru Morath, hade visst mycket bidragit till hans beslut att göra henne till sin hustru. – På Carins sida var ej et afslag tänkbart. Hon reste förlovad hem och både hon och alla andra prisade henne lycklig som fick en rik och vacker man och dyrbara presenter. Alt gick i firsprång. Hon stod brud d: 20 nov. och reste dagen derpå till Stockholm med ännu onedspända förhoppningar. Hennes man var dock redan aldeles

vaknad ur sitt rus, hans öfverdrifna, småagtiga fåfänga hade blifvit sårad vis åsynen af min mors tarfliga boning och lefnadssätt, och den led aldeles skeppsbrott då Carin infördes i en krets af goda tonen (?) där hon snart märkte hvad som felade henne i yttre grace och således i stället för den okonstlade glättighet som varit hennes skönsta behag nedsjönk i misstroende till sig sjelf och et ängsligt sträfvande att vara sin man i lag, och det hade ännu ingen menniska lyckats.

Svartzen hade haft så mycken agtning för min mors personliga värde at han ej velat bryta förlofningen, som hans bror Lagman Svartz yrkat. Men hans gamla mjältsjuka och ofördragsamhet tilltog under hans 5 vickors ägtenskap; den arma Carin hade ingen enda uprigtig och sann vän ibland de nya moderna sällskapskretsarna, jämförelsen med hennes unga undersköna svägerska var ofördelagtig; hon hade ej at sätta emot sin mans mörka lynne och kanske förärgliga bemötande annat än tårar och det fanns intet hjerta hos honom. Han reste bort eller fördes snarare på en resa af sin bror och en Philipson och efter 3 vickor kom han åter beslutad at skiljas. Hennes vilja togs aldrig i beräkning, de trodde sig fullt ha betalt alt hennes lidande då åt henne anslogs en summa af 100 000 daler⁴ (som det då ännu räknades) at lyfta vid et nytt giftermål och emedlertid årligen 500 Rd Riksmünt.⁵ Lyckligtvis var hon fästad vid Svartzen mer af pligt och frugtan än af öm kärlek, och således var det efter de första vickornas sorg en verklig ersättning för det hon lidit at nu kunna förskaffa vår mot en bekymmersfri utkomst och några bequämligheter utan sträfvande och utan förödmjukande bidrag af oskyllda. Carins älskliga bild förekommer mig både kärast och lyckligast, ifrån omöjlig, men exempellös enighet och förtroende bibehöll sig så länge dessa lyckliga menniskor lefde.

Jag stannade kvar hos dessa syskon ett halft år under det deras äldsta söner föddes och af min ofgifta lefnad var det ibland de gladaste tidskiften.

1797 var då Pehr slutligen förlofvad med Malin Reuter, som ehuru ej afgjordt vacker blef för honom en passande hustru. Hon förenade quinlig präktighet med manlig klokhet. Deras bröllop stod på Sopfielund midsommardagen, Bror Daniel endast bevistade det. – Sedan föreföll ingenting som ändrade våra belägenheter förrän mitt bröllop 1798 som med munterhet och af många vänner

⁴ ca 2 milj om det var daler kopparmynt i 2009 års KPI

⁵ 118 344 SEK 2009 års KPI

firades hos min mor. Julen derefter förlofvade sig Carin med Lagman Almgren, som vintern förut förlorat sin andra hustru, Jeanette Åhrberg, efter at blott et år ha ägt denna ädla, förståndiga och älskade vän. – Carins andra bröllop firades i all tysthet hos Moster Åhrberg i Vesterås i maj 1799 och Dora tog då afsked från Beckershof för at vara hos vår mor, som denna vår och ofta sedan var sjuklig af gikt och ålderdom.

Dora var då förlofvad med John Jederholm⁶, hvars bekantskap hon gjort sommaren förut under en BrunnsCur vid Himmelstadlund. För henne var det nu mera blott fråga om at bli gift och lefva med god utkomst, och då Jederholm ej hade några synbara fel gjorde hon således et godt partie. Deras bröllop stod äfven hos min mor som efter sin önskan fick sätta kronan på alla sina fem döttrar. Vi samlades då för sista gången i Lugnet och denna högtid blir alltid i vårt minne så länge någon af oss lefver.

Dora förstod at vinna sin Svärmors och nya slägts tillgifvenhet, hon var mycket gifmild mot fattiga, var passande för sin man, som hon nästan styrde och ingen ting annat störde lugnet af hennes sista år än ovanligt svåra barnsängar.

Den jag nu ej länge har nämnt är Calle och dock voro dessa år mycket märkvärdiga för hans bildning, men vi sågo honom sällan och då hade han hvar gång så betydligt utbildat sig at jag ej hann följa med hans utveckling. – Numera var han i Vermland hos Major Heijkensköld och i Upsala med hans gossar. Calle blef magister 1800 men öfvergaf då lärdomsbanan der han utmärkt sig, och reste till Tyskland där han et år uppehöll sig i Bielitz i Schlesien för at lära Färgerihandteringen hos en svensk, Erik Sääf. – Berlin, Paris och andra märkliga orter besökte han och återkom till Sverige

⁶ Kommentar av K.E. Arosenius: Enligt andra uppgifter var namnet Jonas Fredrik Jederholm, f 1773, d 1834. Dora Arosenius – Jederholm avled 1803 varefter Jonas Fredrik gifte om sig. Namnet på nya hustrun känner jag ej. Fick i detta gifte bl.a. sonen Carl Daniel Jederholm, f 1805, d 1883, som var kassör i Bergslaget i Falun och senare 1841 fick burskap som grosshandlare i Stockholm. Hos honom var Herman Arosenius till en början anställd och övertog senare rörelsen. Se mera om detta i Hedvig Arosenius-Åmarks minnen. En andra som Jederholm hette Ernst Johan Benedictus, f 1812 i Norrköping, d 1893. Denne kom 1836 från Norrköping till Falun och blev där kassör i Bergslaget, tillika kamrer i Kopparbergs enskilda bank och en av direktörerna i Falu stads sparbank. Carl Arosenius nämner ett besök hos honom vid sin Dalaresa. 1874 flyttade Ernst Jederholm till Stockholm. Han gifte sig 1841 med Sophia Ramsay från Stockholm. Ende sonen, f 1842 avled 1857.

1802 då han arrenderade StadsMajoren Vesterbergs färgeri i Norrköping.

Men förut hade ett band i vår syskonkrets blifvit upplöst då bror Daniel d: 7 april 1801 förlorade sin älskade Ulla Hülphers. – Vi blefvo alla mäktigt upskrämda af detta slag och hon sörjdes upriktigt af sina närmaste.

Kort derefter utnämndes svåger Löfvenius till Prost i Rättvik. I alla hus fanns små barn och hvar och en af oss framlefde nöjda dagar i husliga mödor och huslig glädje. Bror Daniel blef åter gift med Carin Sääf d: 24/6 år 1802 och då besökte vår mor för sista gången alla sina barn. I Vesterås, Ryttern, Forssa och Norrköping omgafs hon af tacksamma hjertan- - Hon deltog ömt i alla sina barns både välgång och bekymmer men nekade at öfverge sin lugna boning för at bosätta sig hos oss ehuru vi alla voro långt skilgde från henne och oroad oss öfver at ej kunna vårda henne under sin ålderdoms krämpor. Dessa bar hon undergifvit och det var ej af otålighet utan med lugn hon ofta sade Herre! Nu låte Du mig fara i frid! Denna bön hördes d: 8 jan. 1803. – Hennes namn lefver i välsignelse.

Dora öfverlefde ej denna smärtsamma förlust längre än till d: 28 febr, och den tredje sorgen som detta år hotade oss var Jannes farliga sjukdom som genom en svår operation botades – och som nu et tiotal af år fölgde utan andra förändringara inom vår släkt än Calles giftermål d: 24/6 1808 och i alla hus välkomna barns födelse så slutar jag desa anteckningar som den yngre generationen kanske med deltagande skall läsa.

Vilket nu (2011) sker av den av den sjunde generationen. (K B Arosenius anm)